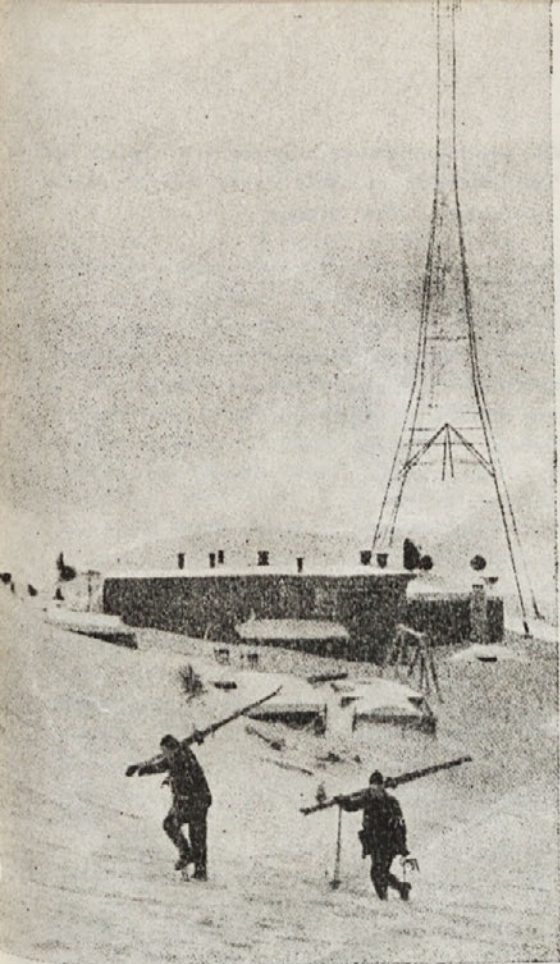

✓
XIV

II. - 1963

VESTNIK

NOTICIERO

Stampa: [illegible]

VESTNIK je glasilo slovenskih protikomunističnih borcev. • Izdaja ga konzorcij. • Predsednik ing. Tone Matičič, upravnik Janez Kralj, urednik Pavle Rant, korektor Dušan Dimnik.

—————::—————

Uredništvo in uprava: Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires, Argentina. • Naročnina: Južna Amerika 220.— pesov odn. enakovrednost v dolarju, USA in Kanada — 2.50 dolarja letno, Anglija in Avstralija — 1 funt šterling, evropske države — 1.50 dolarja.

—————::—————

Editor responsable: ing. Antonio Matičič, redactor Pablo Rant. • Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, T. E. 33-7213, Bs. As.

—————::—————

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 700.070.

—————::—————

„Vestnik“ es el Informativo de los Excombatientes anticomunistas eslovenos
„Vestnik“ is the voice of Slovenian anticomunist veterans.

—————::—————

=====

VSEBINA: Ob dvajsetletnici (Florijan Slak, Kanada) — Komunisti in mi (N— K—, Kanada) — Kakšna naj bi bila naša bodoča vojska — nadaljevanje (Radivoj Rigler, Argentina) — Iz domovine: Pismo — Begunci govore (Tiskovni referent ZSPB) — Slovenska knjiga v svobodi (Pavle Rant, Argentina) — Iz življenja naših borcev: Viktor Berlot — 50-letnik (... Argentina); Bivši slovenski domobranec — državni poslanec v Brazilu (Slovenska država, 1. 12. 1962) — Odpri srce, odpri roke... (Socialni referent ZSPB) — Nove knjige o naši preteklosti (Iz „Glasa Kulturne akcije“, Bs. Aires) — Francetu Pelkotu v spomin — Društvene novice — Borci pišejo — Urednikov bunker

OB DVAJSETLETNICI

Skoraj ne bi mogel verjeti, da je minilo že dvajset let od tistega žalostnega časa. Topovi so že davno utihnili. Zvenket drobečih se oken pod silo eksplodirajočih granat sredi temne noči, nič hudega slutečega zgarnega kmeta ne mečejo iz postelje. Na pol oblečeni vaščani med treskanjem granat v histeričnem kričanju ne drviijo v tistih nekaj kleti v vasi. Še psi se ne oglašajo. Boječe se stiskajo v kot in se tresejo. In vendar so noči še nekoliko varnejše kot dnevi. Lahov ponoči ni. Letala ne bombardirajo ponoči. Njihove strojnice ne iščejo „komunistov“ na njivah ob plugu in motiki, da bi jim nasuli svinca v glavo... In ko ob dvajsetletnici premišlujem preteklost, se mi zdi, da sanjam, da to le ni moglo biti, da so le grozne sanje, dolge neprespane noči. O, ko bi bile le sanje...

Na področju med Krko in Temenico je vladala „svoboda“. Svoboda v komunističnem pomenu besede. Tukaј ni bilo tedaj ničesar drugega kot partizanstvo in Lah i v svojih pašalukih po trgih in ob železnici. Občinski uradi, pošta, šole, zdravniška služba, organizacije, civilizacija, sloneča na pravi in zakonih in vse kar je z njo v zvezi, je bila stvar „gnile buržujske preteklosti“, kateri v tedanji stvarnosti ni bilo mesta. Predaleč bi me zavedlo, če bi hotel podrobnejše opisati ta čas „svobode zlate“, ko ni bilo treba ne sodnikov ne advokatov ne dolgočasnih procesov in dokazovanja; vse to, so tako preprosto, čisto po „ljudsko“ opravili politični komisariji sami, „krivci“ pa so že v naprej vedeli, da jih čaka — matilda.

Partizanom, katerih število je bilo sorazmerno majhno, toda odlično organizirano, protikomunistične opozicije pa še tedaj na tem področju ni bilo (o rjej se je vedelo samo tisto, kar so povedali partizanski propagandisti: imenovali so jo „Bela garda“) so Lah i napravili uslugo, da so proti njim v čisto propagandne namene delali ofenzivo. Da bo vsa komedija še bolj pompozna in da se bodo partizani pravočasno umaknili na Hrva tsko (svojo „republiko“ pa prepustili usodi), so par tednov pred ofenzivo dan za dnem z letali razmetavali letake o amnestiji (v slovenščini seveda). Tega papirja je bilo dovolj raztresenega vsepovsod, po vaseh, njivah in gozdovih. Partizani so se seveda pravočasno umaknili iz področja, kjer bi morala iti laška ofenziva. Pustili so samo par taktičnih strojnic, da so za reklamo izstrelili par nabojev in tako pokazali, da brez „borbe“ ne bo šlo. Lahom pa so tako dali povod, da so obračunali s tistimi, ki rāso hoteli med partizane.

Taka ofenziva (laške ofenzive smo kratko imenovali „kurje ofenzive“, zato ker so Italijani pobili in pojedli vse kokoši, kar so jih dosegli njihovi dolgi lesen i koli, katere so v ofenzivi nosili s seboj v ta namen) je začela v dneh od 24. do 30. avgusta 1942, in je zajela ozemlje med Mirno pečjo, Dobrničem, Žužemberkom, Dvorom, Sotesko, Stražo in Novim mestom ter Suh o krajino, katere so prehodile enote divizije „Isonzo“.

To ni bila ofenziva, ki bi čistila gozdove, kjer bi rdeči morali biti, pa

jih ni bilo. Niti niso šli Lahi dosti po gozdovih, pač pa samo po vaseh in še to ne vseh. Posebno tarčo so imeli na tiste vasi, ki niso dale nobenega partizana, ali pa samo kakšno izjemo. Po takih vaseh so pobirali vse moške, kar so jih dobili doma, odnosno, da se niso pred njimi poskrili. Zato pa so se pred njimi poskrili vsi partizanski simpatizerji, terenci, kurirji, zaupniki vseh mogočih vrst, kateri so bili od partizanov v naprej točno obveščeni o bližajoči se ofenzivi in — situaciji. Vendar so se tovariši tudi pri teh ljudeh zmotili. Dosti izmed teh je pozneje sestavljalo „Vaške straže“. Resnica je tudi, da je bilo med njimi nekaj infiltrirancev.

Pobiranje moških je bilo kaj preprosto. Dva karabinerja dodeljena k edinici sta enostavno pobrala legitimacije, jim določila zborna mesto sredi vasi v teku 10 — 30 minut. Tam so že čakali kamijoni. Naložili so jih po spisku z legitimacij in kamijoni so odpeljali ob kričanju in jokcu vaščanov v prepričanju, da jih bodo postrelili (dosti je bilo tudi takih slučajev). Kamijoni se v vas niso vrnili več, Lahi so pa tudi odšli. Moške so odpeljali v novomeške zapore in od tam v razna koncentracijska taborišča smrti, največ na najbolj zloglasno izmed vseh, na otok Rab v Jadranskem morju. Vse tiste, ki še niso dopolnili 18 let starosti, so iz novomeških zaporov izpustili domov.

Par mesecev ni nihče vedel za internirance; šele potem so prišle prve dopisnice (seveda na „neosvobojeno“ ozemlje, kjer je še deloval ostanek buržuazije — pošta) preko Rdečega križa, s prošnjami za pakete. Na tisoče poslanih paketov je na Rabu v skladiščih plesnelo, v kolikor jih niso pokradli Lahi in njihovi slovenski hlapci, pomočniki v pisarnah, sami izbrani polinteligenti OFarji. Naslovljenec pa so umirali od glada in uši kot muhe. Samo na otoku Rab je bilo interniranih v času, ko je bilo števil, največje, 15.000 Slovencev. Koliko jih je tam pomrlo od glada in uši ni znano. Poznava valci razmer pravijo, da gotovo 4.000. Tukaj je bila ogromna večina internirancev kmetov in delavcev, inteligence je bilo bore malo. Sploh so množice internirancev v glavnem sestavljali kmetje in njih sinovi, ker se v situaciji niso znašli. Niti ni bilo prostora za vse, za bodočo žico trgov in mest.

Ko ob dvajsetletnici gledamo nazaj, se mi zdi, da smo po tolikih razočaranjih otopeli. Pozabljamo na obletnice. Pozabljamo na stare prijatelje in znance. V daljavo se izgublja jo v globoki lobanji udrte oči okostnjakov, ki jih pogrebei nakladajo na kamijone, kakor skladovnice drv za „campo 5“, kjer jih bo zasula rimska „pravica“... In kar jih bo še ostalo? Tudi za njimi so že davno utihnili rafali strojníc, eksplozije bomb in po nekaj dneh premirja močna detonacija ekrazita, da zasuje še zadnji grob svobode, po „osvoboditvi“.

In po tej grozi smo ostali. Na vseh kontinentih smo. Borimo se, da ujamemo tisto, kar se ujeti ne da. Morda smo otopeli za marsikaj, vendar nekje v notranjosti kluje, kot žolna v trhló hrastov, skorjo in išče, da izruje črva... Da se ga izruvati s peresom. Napiši, sprosti se bojazni, ne boj se

povedati, kaj misliš. Ne uglajenost besed, ampak tvoje prepričanje naj bo vodilo.

Ob dvajsetletnici se poglobimo v preteklost. Skušajmo zbrati kar največ mogoče. Pokažimo tistim, ki so matildo zamenjali z mamonom, da smo še vedno tisto, kar smo bili nekoč...

V spomin našim mrtvim in pomorjenim. Narodu doma v upanje in nam v ponos, bodočemu zgodovinarju pa v resnično sliko o komunistični revoluciji ob dvajsetletnici.

(Florijan Slak — Kanada)

KOMUNISTI IN MI

Vsem tistim, ki ne verjamejo ali ne vedo, kako zelo so komunisti aktivni prav tu med nami v Kanadi, naj naslednje služi v dokaz in pojasnilo.

ODBOR NIJAGARE POLUOTOKA ZA PROSLAVO „29. NOVEMBRA“ PRAZNIKA NARODA JUGOSLAVIJE — PRIREDJUJE

18. novembra (nedjelja) u 7 (sedam) sati na večje u UE uniskoj dvorani,
16 Steel St. Welland svečanu priredbu sa slijedećim programom:

I dio

1. Pozdrav pretsjednika Odbora Jove Rajčevića
2. Pozdrav generalnog konzula FNR Jugoslavije g. Slavka Odića
3. Pozdrav glavnog sekretara Udruženja „Bratstvo i Jedinstvo iz Toronta Branka Mihića.
4. O „29. novembru“ govori tajnik odbora Luka Balenović

II dio

1. Kroz Jugoslaviju
2. Skijanje u Planici
3. Posjet starom kraju
4. U dolini Soče
5. Istina rođena u čeliku
6. Zelena nedelja

Ulaznica: dobrovoljni prilog

POZIVAMO SAV NAŠ NAROD WELLANDA, PORT COLBORNE-a, THOROLDA, ST. CATHARINES-a, NIAGARA FALLS-a I CIJELE OKOLINE, DA POSJETE NAŠU PRIREDBU U POČAST PRAZNIKA STARE DOMOVINE.

SVI NAM DOBRODOŠLI!

Na drugi strani istega papirja je vabilo za isto proslavo v Torontu (tudi to vabilo je pisano samo v srbohrvaščini — za rdeče oblast-nike doma Slovenci kot narod ne obstojajo), katero prireja: Kanadsko-Jugoslavensko kulturno prosvjetno udruženje „Bratstvo i Jedinstvo“. (Pravilno rečeno: Kanadski del Zveze komunistov Jugoslavije.)

*

Gornje vabilo, tiskano na dobrem papirju, je bilo razposlano na naslove, katere so zbrale razne komunistične trojke in agenti med izseljenci in begunci Jugoslavije (dosti je bilo nabranih iz telefonskih imenikov) ne glede na njihovo prepričanje. Človek se čudi, kako so ti komunistični agenti podjetni. S kakšno fanatično zagrizenostjo lovijo na limanice tudi tiste, ki so komaj pobegnili njihovi justici — matildi.

Pred dvajsetimi leti so imeli v zakupu skoraj vse jugoslovanske izseljence. Potem se jim je zgradba podrla. V svet je prišla protikomunistična emigracija in podrla rdeče trdnjave. Sedaj zopet dvigajo glave in grade iz razvalin...

In mi? Nekoč smo bili trdni, edini. Idealisti, ki ga nam ni bilo para. To je bilo tedaj, pred 20. leti, ko smo zategali pas in delali nove luknje v njem. Tedaj, ko je padalo po nas z gorjačo in udarcev nismo ne šteli ne čutili več.

In ko smo postali svobodni, smo pozabili na vse. Molčimo ko bi morali izpregovoriti. Gremo celo dalje; dopuščamo, da se z gnojnico obliva tisto, kar smo nekoč spoštovali in indirektno potrjuje rdečo justico, da se umijejo čiste roke, za vsak slučaj...

Srečaš nekdanjega znanca: „Boš prišel na prireditev?“ „Me ne zanima politika“, ti odgovori.

„Za invalide gre...“ Brez besed se poslovi kot kužek, ki ga breneš. In če bo nekoč zopet tepen, naj ne zmerja več Vzhod in Zahod, ampak mirno potrka na svoja prsa: mea culpa, mea maxima culpa.

Ti pa, ki še hodiš po tujih cestah cel ali pohabljen in se ne bojiš nikogar — pozdravljen in Bog Te živi!

Smo, ali nismo??? Ne število, ampak naše delo bo sodil svet in — zgodovina.

n— K —. Kanada

ZAOSTALO NAROČNINO PLAČATE LAHKO TAKO, DA NA
NASLOV UPRAVNIKA: G. JANEZ KRALJ, RAMON FALCON
4158, SUC. 7, CAPITAL, POŠLJETE ZNAMKE

R. RIGLER:

KAKŠNA NAJ BI BILA NAŠA BODOČA VOJSKA

(Nadaljevanje)

Vojaška vzgoja ne zida iz temelja, le nadzidava tisto, kar so družinska, verska, šolska in državljanska vzgoja že položile v dušo mladega državljanca. Uspeh vojaške vzgoje je potemtakem v veliki meri odvisen od prejšnje vzgoje, tako kot je solidnost stavbe odvisna od trdnosti njenega temelja. Iz te ugotovitve pa izhajata pravica in dolžnost vojaških organov nenehno se zanimati za vzgojo mladine in zahtevati od političnih državnih organov ustrezne ukrepe, če bi bile zapažene pomanjkljivosti ali napačna smer.

Kreposti so osnova duhovni komponenti pripravljenosti vojske, smo rekli. Neposredno pa vplivajo na duh v vojski še politične, socialne in gospodarske razmere v državi, tako da je vojska dolžna opazovati tudi ta razvoj, opozarjati politično oblast, če bi bilo negativnih pojavov, in krepko insistirati, da se odstranijo njihovi vzroki.

V prvi jugoslovanski vojski se je na duhovno pripravljenost vse preprosto gledalo. Ne morem reči, da bi ne bilo zavesti o ogromni važnosti te komponente njene sile, vendar se je številne negativne vplive premalo resno vzelo, zanašajoč se, da bo v primeru nevarnosti že vse v redu in da nas bo stiska združila, tako kot je avstro-ogrska objava vojne krajevini Srbiji na mah prinesla slogo med strankarsko hudo sprte Srbe.

Z ozirom na tolikšen pomen duhovne pripravljenosti vojske, sem mnenja, da naj bi generalštab bodoče jugoslovanske vojske imel poseben oddelek, katerega naloga bi bila bdeti in skrbeti, da bo duh v vojski zares na potrební višini.

Druga po važnosti med tremi komponentami vojskine sile je njena TAKTIČNO-STRATEŠKA PRIPRAVLJENOST, to se pravi, vsposobljenost za izpolnitev vseh taktičnih in strateških nalog v vojni in njena čuječnost v miru, da ne bi bila po nasprotniku presenečena. Potreba po čim boljši taktično-strateški pripravljenosti je toliko večja, kolikor je vojska manjša in slabše materialno dotirana.

Vprašanje taktično-strateške pripravljenosti je izredno razčlenjeno, saj pod ta pojem sodi vsa vojaška izobrazba sploh, ki se razlikuje po vrstah vojske in v isti vrsti po stopinjah: od navadnega vojaka do najvišjega poveljnika v dotični vrsti. Nato pa pride še izobrazba za poveljevanje združenim enotam.

Cenjenim bravcem bo razumljivo, da se nam spričo obširnosti tega vprašanja in prostorne omejitve tega članka, kakor tudi zaradi njegovega poljudnega značaja ne kaže spuščati v podrobnosti. Dotaknili se bomo zato samo nekoliko najbolj važnih stvari s tega področja.

Predvsem priporočam bodoči jugoslovanski vojski, da bi posebno pozornost posvečala svoji MANEVERSKI SPOSOBNOSTI, to se pravi sposobnosti hitrega premikanja z ene točke položaja na drugo.

Čeprav se je prva jugoslovanska vojska zavedala pomena in nujnosti te lastnosti, se v praksi ni ravno odlikovala v tem oziru. To se je najbolje opazilo v dnevih, ko se je odpravljala na manevre ali druge vojaške vaje manjšega obsega, ki so jo ločile za nekaj dni od vojašnic. Koliko priprav, tekanj, pregledov in živčnosti, pa se je navzlic temu vedno kaj pozabilo! Tako zelo smo bili navezani na poslopja, da smo se za življenje na polju — ki je vendar za vojsko normalno — morali posebej pripravljati.

Da bi vojska bila lahko okretna in gibčna, se mora čim več kretati in premikati, pogostoma prirejati manevre in druge dvostranske vaje na polju. Ko sem nekoč kot mlad častnik zastopal tako mnenje, sem dobil odgovor, da je to res zaželeno, vendar je finančno omejeno, ker pač stane čenar. In tedaj sem povedal svoje mnenje, katerega sem še danes: častniki niso materialisti in se bodo prav radi odpovedali dnevnici, zato da bi manevri mogli biti bolj pogosti ter vojska tako bolje pripravljena za svoje naloge v vojni. Namesto dnevnic naj bi država dala častniku za časa manevra in drugih vaj, ki ga oddaljujejo več kot 12 ur iz garnizije, hrano kot mu jo daje za časa vojne in pa tudi obleko ter obutev, ki na polju zelo trpita. Stroški bi se tako močno znižali, saj bi hrana bila s skupnega kotla in obleka ter obutev iz istega materiala kot je za navadne vojake.

Vojskina administracija se v miru razlikuje od administracije v vojni in zaradi tega predstavlja prehod iz ene na drugo neke vrste krizo, ki prispeva k splošni krizi prvih dni vojne. Če bi pri manevrih in ostalih dvostranskih vajah večjega obsega veljala administracija predpisana za vojni čas, ne bi v stvarnem primeru vojne bilo nobenih težav pri prehodu na vojno administracijo, ker bi jo vsi administrativni organi že dobro poznali.

Pri projektiranju manevrov, naj bi se poleg čisto vojaškega cilja, imela pred očmi še potreba po spoznavanju drugih bratskih narodov in ozemlja, na katerem prebivajo, to se pravi manevri naj bi potekali po možnosti izven domače pokrajine, na nepoznanem zemljišču.

Sploh bi bilo primerno, da si istovrstne enote različnih narodnosti zamenjajo za krajšo dobo — 3 do 4 tedne na leto — svoja bivališča, npr. da gre pehotni polk iz Celja v Split, tamošnji pehotni polk pa v Celje; zagrebški konjeniški polk v Niš, niški konjeniški polk pa v Zagreb. Tako bi se nadoknadilo tisto, kar je eksteritorialni sistem kadrovske službe v predvojni Jugoslaviji prispeval k tako potrebnemu medsebojnemu spoznavanju bratov iste krvi, ki so se po izselitvi iz svoje pradedovine in prihodu na Balkan, zaradi prostornih daljav in raznih drugih vplivov odtujili drug drugemu.

Človeku, ki ga ne poznaš, ne moreš zaupati. Zaupanje pa je prvi pogoj za uspešno sodelovanje. Ne bi bilo v prvi Jugoslaviji toliko trenja in sumničenja, kar je tako oviralo rast mlade države, ko bi se bolje poznali

med seboj. Zato pa so seveda potrebne priložnosti in čas. Politika mora skrbeti, da bi bilo čim več priložnosti medsebojnega spoznavanja, vojska pa je dolžna z vsemi silami podpreti to stremljenje politike. Vse kar vojska stori dobrega v tem pogledu, je njej samo v prid, saj splošno stanje v državi oz. v državni skupnosti neposredno vpliva na duhovno stanje v vojski, najvažnejšo med komponentami njene sile, kakor smo malo prej ugotovili.

Hitrost je pri bojnih akcijah velikega pomena, često odločujoča. „V eni minuti se lahko dobi ali zgubi bitka,“ je govoril Napoleon. „Vitesse, activité!“ Hitrost, hitrost, delavnost! je pogosto ponavljal.

Odtod tudi kult hrabrosti v vsaki vojski, ki se opaža ne samo pri bojnih vajah, marveč tudi pri ostalih dejavnostih, ki izpolnjujejo njeno življenje in ki nimajo neposredne zveze z borbo.

Pri stremljenju za hitrostjo pa velja strogo paziti, da se ta kult ne bi izmaličil ter dobil karikaturne oblike in kar je še hužje: povzročil živčnost, ki ubija hladnokrvnost, krepost, ki je tako zelo potrebna za uspeh v borbi tako posameznikov kot celim enotam.

Naša vojska je resno bolehalo na živčnosti, tako hudo, da se tega niti zavedala ni, in da je moral priti nekdo od zunaj da to ugotovi, in nas na to opozori. Bil je to stari borec iz prejšnjih vojn, rezervni polkovnik, ki je to opazil pri orožnih vajah, h katerim je bil klican tlik pred našim vstopom v vojno, in s pismom obvestil o tem ministra za vojsko in mornarico.

Naslednje, čemur naj bi bodoča jugoslovanska vojska posvetila posebno pozornost, je GVERILSKO VOJSKOVANJE. Jugoslovansko ozemlje je v pretežni večini zelo ugodno za tako vrsto borbe, ponekod prav idealno. Človeški element pa ima bogato tradicijo v tem bojevanju, kakršne zlepa ne najdemo pri drugih narodih.

Leta 1941. bi se jugoslovanska vojska bila mogla rešiti pred kapitulacijo, če bi prešla v gverilo. S to potezo pa bi rešila jugoslovanske narode pred komunističnim suženjstvom, kajti spričo njene prisotnosti se partizani ne bi mogli zarediti na naših tleh. Draža Mihajlovič je imel premalo ljudi okrog sebe, da bi mogel zatreti ta pokret, ki nam je zadal toliko gorja. Med tem ko je on začel z 28 ljudmi, je Tito imel 10.000 partijcev, katerih večina je šla v hoste, ko je Nemčija napadla Sovjetsko zvezo.

Pred sovražno gverilo so vojske vedno strahovale. Največji med mojstri na bojnem polju, Napoleon Bonaparte, ni mogel ugnati gverile, v katero je prešla španska vojska 1807. leta, potem ko je uvidela, da v bitki na odprtem polju ne more kljubovati genijalnemu vojskovodji.

Znano je, da je Hitler imel do nas poseben respekt, ker je računal na podlagi izkušenj z nekdanjo srbsko vojsko, na vse drugačen odpor, kot smo mu ga v resnici nudili. To je izrazil tudi v svojem dnevnem povelju četam na predvečer njihovega napada na Jugoslavijo, rekoč, da smo jim mi enakovreden nasprotnik. Da je Hitlerjeve strategije najbolj skrbelo, da se ne bi organizirala gverila na našem ozemlju, je dokaz takojšnji nemški protest, ko je Uradni list jugoslovanskega ministrstva za vojsko in morna-

rico objavil uredbo o formaciji četniških bataljonov. Žal je ta protest imel uspeh: prva jugoslovanska vojska ni dobila četniških enot, ki bi gojile gverilsko vrsto borbe in bile jedro za splošno gverilsko vojskovanje, če bi nastopila taka potreba, kar se je leta 1941 dejansko tudi zgodilo.

Predlagam zato, da bi pri Glavnem generalštabu bodoče jugoslovanske vojske obstojal poseben inštitut za gverilsko vojskovanje, katerega naloge bi bile:

a) Študij gverilske borbe: njena zgodovina, strategija, taktika, zveze in oskrbovanje.

b) Vojaško in geološko rekognosciranje ozemlja, ki pride v poštev za gverilo.

c) Skrb, da bo na ozemlju predvidenem za gverilska oporišča dovolj hrane, streliva in drugih vojaških potrebščin za čim daljšo dobo.

d) Nadzorstvo nad poukom v četniških enotah.

e) Sodelovanje z operativnim odsekom glavnega generalštaba pri izdelovanju vojnih načrtov.

Služba mladih državljanov v kadru in vpoklici vojaških obveznikov na orožne vaje predstavljajo velike izgube v narodnem gospodarstvu. Zategadelj bi moral biti čas, ki ga prebijejo državljani za časa miru v vojski, čim krajši in čimbolj temeljito izkoristen. To pa se more doseči z RACIONALIZACIJO služb in pouka v vojski.

Bravci, ki so zaposleni v tukajšnjih industrijskih podjetjih so priče ogromnih prihrankov, ki so jih dosegli trdke z racionalizacijo dela v preteklih letih. Za 30, 40 in še več odstotkov so bile reducirane delovne sile, pa se delo opravlja z istim, če ne še z boljšim uspehom kot prej. Spočetka so nam se te spremembe zdele nemogoče in obsojene na hitro propast, danes pa imamo drugo sodbo o njih.

V prvi jugoslovanski vojski je normalni kadroviski rok trajal 18 mesecev. Samo 7 do 8 mesecev od tega časa je odpadlo na pouk, ves ostali čas pa so kadroviski prebili na stražah in v raznih garnizijskih službah ter na dopustu.

Če je kader ŠOLA, v kateri se vojska pripravlja za vojno, kakor pravi uradna definicija, potem je tako časovno razmerje med učno dobo in dobo ki jo preživijo kadroviski na raznih službah, nedopustno. Naj se bodoča naša vojska varuje takih nenormalnosti in vse tisto, kar kadroviski odstranjuje od pouka, podvrže temeljiti racionalizaciji.

Racionalizacija naj se izvaja tudi pri POUKU. Iščejo naj se metode, kako podati snov, kako gradivo v čim krajšem času obdelati, ne da bi pri tem trpela solidnost. Tekmovanje v tem smislu med častniki, ki poučujejo, bi bilo najmočnejše sredstvo pri tem stremljenju. Seveda je treba taka tekmovanja primerno organizirati, da bi bila zanimiva in privlačna.

V prvi jugoslovanski vojski so poveljniki osnovnih enot morali v mesecu septembru vsakega leta izročiti svojemu predstojniku pismene pred-

boge za spremembe pravilskih določb, če so pri praktičnih vajah ugotovili kakšno pomanjkljivost ali neprimernost. Nikdar nisem slišal, da bi kdo na take svoje predloge dobil kdaj kakršenkoli odgovor. Tudi jaz sem se v prvem letu svojega poveljevanja pehotni četi prav posebno potrudil in napisal kopico predlogov. Nisem pričakoval odgovora, ki tudi ni prišel, toda naslednje leto sem oddal negativno poročilo, da nimam nobenih predlogov. Imel sem namen podrezati in razčistiti to zadevo, toda že nas je zajela predvojna psihoza z nenehnimi vpoklici in odpuščanji obveznikov, tako da ni bilo več časa za take stvari.

Vojska je živ organizem, ki je kot tak podvržen spremembam. Če spremembe ne usmerimo na bolje, nas bodo odpeljale na slabše, kajti stagnacije v življenju ni. Zato bo vojska morala biti vsa prežeta stremljenja za NENEHNIM IZBOLJŠAVANJEM na vseh področjih svojega življenja in delovanja. K temu pomembnemu delu so poklicani vsi, prav vsi. od navadnega vojaka do generala. Razume se, višji položaj obvezuje na večje vlaganje sil. Akcija mora seveda imeti vzpodbude, drugače začne pešati, hirati in ne da sadov. Vzpodbuda pa je v našem primeru hudo enostavna in ne stane nič. Častnik, glavni činitelj v melioracijski akciji, za svoje prispevke ne pričakuje gmotnih nagrad; zadovoljuje se s priznanjem na poli papirja, ki bo priključena zavitku njegovih osebnih podatkov in letnih ocen.

Uvidevam potrebo po centralnem uradu za melioracije, v katerega bi prihajali po uradni poti, to se pravi čez vse predstojnike vsi predlogi za izboljšanje in bili tam registrirani, nato pa razposlani kompetentnim ustanovam v študij, kjer bi padla odločitev o sprejemu predlogov ali njihovi zavrnitvi. Rezultat bi bil sporočen centralnemu uradu, ki bi v primeru sprejema predloga, napisal pohvalno pismo in ga poslal avtorju — zopet po uradni poti —, prepis tega pisma pa ministrstvu za objavo v uradnem časopisu. Če pa bi predlog bil zavržen, bi o tem z utemeljitvijo bil obveščen avtor, ki bi imel pravico na priziv, če bi sodil, da predlog ni pravilno tolmačen.

Program kadrovskega roka je zelo obširen, veliko število predmetov in obilo tvarine. Obstoja nevarnost, da se pri taki množini tisti tvarini, ki je bistvena, ne posveti dovolj pozornosti, in da ostane pomešana z manj važnimi, namesto da bi se tako poudarjala in toliko ponavljala, da bi učencu znanje te tvarine prešlo v podzavest. Le iz podzavesti more namreč borec reagirati na dogodke na bojnem polju hipoma, rekli bi mehanično. V borbi pa so trenutki velikokrat odločilni. Kdor se prej znajde, njegova je zmaga.

Osnovnih načel za borbo ni veliko. Na prste jih lahko seštejemo, pa vendarle je bilo v naši pehoti tako malo takih, ki bi se ravnali po teh načelih iz podzavesti. Mogli ste najti polno starešin, ki so bili teoretično odlično podkovani, toda v dvostranskih vajah na terenu nikakor niso mogli iz svojega bogatega znanja izluščiti tisto, kar bi jim v danem položaju pomagalo, da nemudoma podvzamejo pravi ukrep. Zato pa so bile te vaje

po večini dolgočasne, tako kot sta npr. nezanimiva namizni tenis in sabljanje, kadar je eden partnerjev slab ali pa sta taka oba.

Ta pomanjkljivost ni ostala nezapažena v vrhovih naše vojske. Novi učni načrt za pehotne enote, ki je stopil v veljavo kaki dve leti pred našim vstopom v drugo svetovno vojno, je določal, da se od časa do časa za vsak skupinski borbeni pouk sme samo $\frac{1}{4}$ časa uporabiti za urjenje pod vodstvom šefa enote, $\frac{3}{4}$ časa pa za dvostranske vaje pod vodstvom in arbitražo naslednjega višjega predstojnika. Npr. za čas desetinskega pouka, ki je trajal približno 6 tednov, so desetarji v 10 delavnih dnevih morali popeljati svoje desetine skozi vse vloge, ki morejo biti dodeljene desetini kot samostojni enoti in jih v teh vlogah izuriti. Sovražnika je pri teh vajah predstavljal tkzv. markirni oddelek, kateri je reagiral po dogovorjenih znakih, ki mu jih je dajal desetar.

Po 10 dneh pa so desetine že nastopale ena proti drugi, vsaka pod vodstvom svojega desetarja. Vaje med desetini pa je organiziral, vodil in sodil njihov predstojni vodnik.

Ko ne bi druga svetovna vojna prekinila našega dela, bi vsa naša pehota po zaslugi tega sistema v nekaj letih dosegla visoko raven taktične vsposobljenosti in razpolagala z rutiniranim starešinskim kadrom, ki bi znal zanesljivo voditi podrejene mu enote v vseh borbenih akcijah, pa tudi dobro organizirati, spretno voditi in pravilno soditi dvostranske vaje.

Naj bi pehota bodoče jugoslovanske vojske samo nadaljevala po tej poti, ki nam je bila presekana.

Tretja komponenta vojskine sile je materialne prirode ter vsebuje: orožje in strelivo, hrano in obleko, sredstva za stanovanje, sredstva za zvezo, sredstva za prenos, zdravila in sanitetne potreščine.

IZ DOMOVINE

PISMO

„Pisali ste mi že, da so Slovenci v Buenos Airesu izdali velik zgodovinski atlas. Slišal sem pa tudi, prav tu na Koroškem, kamor večkrat pridem, da Slovenci v Argentini računajo na „svobodno združeno Slovenijo“ — lepaki s tako vsebino so se pojavili tudi že v Trstu, in sicer prav zadnje čase. O tem sicer (po tihem) govore tudi pri nas. Radoveden sem, koliko je resnice na vsem tem? Upam, da bo to, kar vam bom zdaj povedal, srečno prišlo do vas: Pri nas v Sloveniji je namreč po mnenju vsakogar, ki ga srečam, vsaj 99% ljudi za tako združeno in svobodno Slovenijo. Med univerzitetnimi študenti so baje celo že nekaki odbori itd. Zanima me, če se tudi tam kaj takega govori? Tu na Koroškem, kjer sem bil nekaj časa, stvar ni rožnata. Dogaja se, da starši Slovenci s svojimi otroki le nemško govore, slovenski učitelji

in posebno še duhovniki imajo pa vezane roke. V Celovcu je zdaj gimnazija tudi za Slovence — v slovenskem jeziku, ki ima letos 297 dijakov. Letos bo na njej prva matura. Toda kaj, ko so Slovenci grdo ustrahovani. Na železnici je vse le nemško, in ljudje se svojega jezika sramujejo ter govorijo nemško. Po zadnjem štetju je bilo na Koroškem pomladi 1916 še 25.000 Slovencev (leta 1845 pa 95.000) — to število pa je treba seveda pomnožiti s 4, ker so npr. v Ziljski dolini skoraj vse stooletne Slovence šteli za Nemce, čeprav tam v celi vrsti vasi ne znajo nemško. Npr. v Zahomcu, v Sevčah, v Bistrici na Zilji itd. Toda šole so nemške, duhovnik mora z otroki govoriti le nemško itd. Stvari na Koroškem bo treba pač kmalu izboljšati.“

Lep pozdrav in vzdržite!

November 1962

BEGUNCI GOVORE

Begunci, ki so v zadnjih mesecih pribežali v Avstrijo in Italijo, pripovedujejo o mizernem stanju v domovini. Pritisk na kmeta je v zadnjem času podvojen, vendar na zelo rafiniran način, kajti „socialistična Jugoslavija“ hoče pred svobodnim svetom veljati in se predstavljati kot nekaj boljšega od ostalih komunističnih držav. Tiha gonja proti Cerkvi se nadaljuje, medtem pa komunistična propaganda sipa v svet laži o „popolni verski svobodi v domovini“. Članke o verski svobodi najdemo v vsem svobodnem časopisu in še več, celo v uradnih zapiskih demokratskih držav. Poglejmo vsaj na kratko, kakšno je resnično stanje doma, kakor pripovedujejo oni, ki so pred nekaj meseci še živeli v Titovini.

Komunistična oblast je začela v nekaterih krajih s ponovnimi razlastitvami. Kmetom odvzamejo obdelano zemljo, ki postane last kolektiva, za nadomestilo pa kmetom dajejo kake parcele, ki so daleč od njih

in v kakih bregovih. Ljudski glas k temu pravi, da se iščejo 1.90 visoki delavci za kolhoze, da se bodo videli ven iz plevla, ki bo rastle na kolhozih.

V nekem znanem kraju na Dolenjskem kmetje govorijo, da bodo pričeli požigati svoje domove, če jih bodo podržavili. Na Gorenjskem se je pripetil tale slučaj: šolski otroci so šli do domačega kaplana in ga prosili, da jim pojasni, kako to, da gospod kaplan trdi, da je Bog, medtem ko učiteljica v šoli trdi, da ga ni. G. kaplan jim je pojasnil zadevo. Otroci so šli potem do učiteljice in ji povedali, da ona uči napačno. Učiteljica je otroke ostro prijelala, zahtevala je od njih, da so ji povedali, odkod imajo informacije. Otroci so povedali, da od g. kaplana. Dotični gospod kaplan je bil zaradi tega, ker je otrokom pojasnil, da je Bog, obsojen na šest mesecev zapora.

Primer, kako svobodna je vera v Jugoslaviji, se izraža tudi v sledečem slučaju: Partijec, mojster v predilnici na Gorenjskem, je imel številno družino. Žena je na skrivaj po-

slala otroke k zakramentom in poskrbela, da so bili birmeni. Mož je zato zvedel od drugih, ki so ga ovdili. Radi tega so moža vrgli iz partije, mu znižali plačo in dali najslabše delo v predilnici. V obupu na vse to se je mož doma v stanovanju obesil...

Zagrizeni partijec iz Jesenic je v gostilni preklinjal Boga, napadal vse in vsakega, ki bi imel kakršnokoli zvezo s Cerkvijo. Na steni je zagledal križ, snel ga je in z njim začel tolči po mizi. Križanemu je odletela leva roka. Nekaj mesecev kasneje je temu nepridipravu stroj v tovarni odtrgal levo roko v ramenu. Ljudje govorijo, da je to bila kazen božja...

Belega kruha se doma ne dobi več. Ob pričetku kubanske krize so se ljudje doma kar veselili in pričakovali, da se bo nekaj skuhalo. Čeprav se vse boji vojne, jo večina komaj čaka, ker dobro vedo, da le tako bo tudi za naš narod prišla rešitev. Trpljenje je neizmerno in se ne da popisati. Toda čim bolj komunisti vihte svoje knute, tem manj jim pomaga. Vedno manj naroda imajo za seboj. Res je, da mladino zastrupljajo in odtujujejo, toda mladina jim ne ostane zvesta, ko spozna, kako satansko je početje komunističnih valptov.

(Imena krajev in oseb so izpuščena iz razumljivih vzrokov.)

Tisk. referent ZSPB

SLOVENSKA KNJIGA V SVOBODI

So ljudje, ki menijo, da jih je mogoče prepričati o neki stvari samo tako, da jim navedeš cel bataljon citatov, mnenj uglednih ljudi, zgledov bleščeče preteklosti. Ne morejo verjeti, da so na svetu tudi ljudje, ki bi radi druge prepričali z lastnim čutenjem, osebnim doživetjem, skratka — s prepričanjem.

Pisati in govoriti o slovenski knjigi v svobodi je zadeva, ki ne rabi nobenih citatov. Je zadeva, ki spada v sleherni slovenski zamejsko področje, v še tako majhno družbo ali društvo, v še tako skromno glasilo. Vsi skupaj namreč sestavljamo ladjo, ki bo z nami in ob nas plula ali pa se — potopila.

Pravimo, da smo se borili za slovenstvo. Pravimo tudi, da boj še ni dokončan. Res je. Doma — in večina bravcev ve to iz drugih publikacij — je ta boj začel tudi na področje obrambe slovenskega jezika. Pomislimo samo na žalostne razmere, ki morajo vladati, ako lahko komunistična slovenska vlada svojim pristašem pri Akademiji znanosti in umetnosti naroči, da sklenejo (dne 3. oktobra 1962), kakor piše „Tovariš“ štev. 40. str. 3, 1962, da vse, kar stoji v novem pravopisu ne velja, da pa velja vse staro. Se pravi: vladni predstavniki, agenti jug. komunistične partije pri Akademiji in Slavističnem društvu so zatrli delo slovenskih slovničarjev!

Zdaj smo v tujini, a v svobodi. Prihajajo pred nas nove knjige. So ljudje, ki se za slovensko knjigo ne zanimajo več. So za skupnost mrtvi. „Naj počivajo v miru. Amen“, bi lahko rekli.

So ljudje, ki danes zaradi težkega finančnega položaja ne morejo kupiti slovenske knjige, pa bi jo radi. Kako to boli, ve samo tisti, ki je to že na sebi doživel. A je pretrpel, počakal, da se je stanje zboljšalo, in potem pokupil vse, kar se mu je zdelo prav in potrebno. Lepo dejanje in vse časti vredno.

So ljudje, ki ne razumejo potrebe slovenske knjige, dasi jo morda kupijo, ker nekaj na polici morajo imeti. Koristni so za skupnost in prišli bodo dnevi, ko bodo knjigo vzljubili. Le začeti je treba.

So pa tudi ljudje med nami, ki iz enega ali drugega razloga sploh ne zvedo, da je nova slovenska knjiga izšla. Ta krog je danes sorazmerno precej velik. Treba ga je zmanjšati. Kaj torej narediti? Napisati nekaj vrst, da se s knjigo seznani. Če bo torej kdo mislil, da so pričujoče vrste propaganda, se moti. (Vso pravico ima tako misliti, ker smo pač demokrati.) A rad bi mu povedal, da pišem iz golega prepričanja o nujnosti izhajanja slovenskih knjig, pa tudi kupovanja in branja. S slovensko knjigo — kakor tudi s slovensko revijo ali tednikom ali mesečnikom na tujih tleh v svobodi rešujemo slovenstvo. In mislim, da ga ni med nami, ki se ne bi postavil v vrste reševavcev.

Z zamudo sicer pogledajmo danes tri nove slovenske knjige, ki jih je uredništvo Vestnika prejelo v registracijo.

Vinko Beličič je pisatelj in pesnik, ki se v obmejnem Trstu bori za čisto slovenstvo. Bori kakor pred leti doma, bori v bolečinah, ko gleda domovino skorajda skozi okno, bori v solzah, ko se spomni prijateljev, ki so odšli preko morja. Njegova knjiga *Nova pesem* je res pesem slovenske besede, je zvonjenje in donenje, je srečanje s slovensko zemljo, nje gorami in rožami, potoki in drevesi. Je branje za kateri koli večer sredi ameriškega vrveža, še posebno takrat, ko si želiš oddiha, zahočeš spominov na dom in domovino, je prelepa pesem v tako čudoviti slovenščini, da nam danes že tu pa tam kakšen stavek ali beseda kar tuje zazveni. Se pravi: oddaljujemo se od slovenščine, ki bi nam morala zveneti v ušesih, ako se zalotimo pri takšnih ugotovitvah.

Povestice so izbor del pisatelja in dramatika Stanka Majcna, živčega v domovini. Tine Debeljak jih je zbral, da tako preko slovenstva v svobodi ohrani slovenstvu sploh enega izmed draguljev slovenske literature. Zbral, kakor je že prej Preglja in Velikonjo. Z vsemi tremi je hotel poleg ohranitve zanamstvu tudi poudariti pisateljsko delavnost mož, ki jih je danes domovina odn. nje oblastniki zavrгла, češ da ne spadajo med „pravoverne“. To se pravi: največ narediš proti režimu doma, ako kupiš vsaj tisto knjigo, ki doma iziti ne sme; to je sila

preprost zaključek. Je pa najbolj prepričljiv. V Majcnovem primeru je tudi še en poudarek več: pisatelj je izgubil sina edinca na poti čez Ljubelj. Danes so mu torej tisti, ki so s sinom hodili isto pot, bliže in bolj pri srcu kakor oni, ki jih srečava vsak dan, pa mu ne dajo besede, pozdrava.

Tretja knjiga je *Zbornik Svobodne Slovenije 1963*. Kakor prejšnja leta je tudi letos spet pred nami. Zajeten, lep pester, poučen in — potreben, potreben v vsaki slovenski družini. O Zbornikih pisati je lahko in težko. Lahko, ako bi bilo dovolj prostora v Vestniku, težko, ker ga ni — in tako pravzaprav nobenega zaglavja ne moreš dovolj poudariti. V Svobodni Sloveniji sem pisal registracijo in za naslov del: *Zbornik 1963* je — borben! Res, borben je: proti komunistom, katerih uničevanje domovine sedaj in pred leti dokazuje s podatki in navedbami, pričevanji in citati. Borben v raziskovanju naše preteklosti, borben v registriranju naše sedanje stvarnosti. Kdor Zbornika še nima, naj naredi vsaj skromno uslugo založnici: pri prijatelju ali znancu naj ga prelista, potem pa se potrka na prsi: kupil ga bom, bral ga bom. Tako, kakor je že sklenil za Beličičevo Novo pesem in Majcnove Povestice.

*

Slovenska knjiga na knjižni polici v svobodnem svetu je lahko okras; predmet, ki ga s ponosom pokažeš tujcu-znancu, stvar, ki jo daš otroku, da se zamoti. Vsaklo naj presodi sam. A knjiga mora v nas živeti. Moramo jo čutiti. In če jo bomo zaživel, potem bo duhovno bogastvo na knjižni polici, bo spričevalo naše neodjenljive borbenosti.

Saj se ne borimo samo proti komunizmu, ki ga bo enkrat konec! Rešujemo slovenstvo, čisto, prelepo in omamljivo, rešujemo našo besedo, nam in našim otrokom. Bi rad videl, da bi otroci lepo slovensko govorili? — Kupi in beri slovensko knjigo, postani reševavec slovenstva, ki ga komunizem danes hoče uničiti!

Pavle Rant

— — — — —
Slovenska kulturna akcija, Castelli 371, Ramos Mejía, Peia. Buenos Aires, je izdala knjigi:

Vinko Beličič, *Nova pesem*, strani 122, cena 160 pesov, 2.50 dolarja (vezano v karton).

Stanko Majcen, *Povestice*, strani 194, cena 120 — 160 pesov; 2 — 2.50 dolarja (broširano — vezano v karton).

Svobodna Slovenija, Ramón Falcón 4158 Buenos Aires, je izdala: *Zbornik Svobodna Slovenija 1963*, strani 288, cena 450 pesov.

IZ ŽIVLJENJA NAŠIH BORCEV

VIKTOR BERLOT — 50-LETNIK

Možje, ki so pred dvajsetimi leti hote in prostovoljno sprejeli težo obrambe pred komunističnim nasilstvom, ki so to težo junaško nosili skozi vsa leta revolucije, ti možje v teh letih praznujejo svoja srečanja z Abrahamom.

Vrsti tistih, ki so se že vsedli Abrahamu v naročje, se bo v februarju pridružil Viktor Berlot, eden prvih legionarjev in poznejši domobranski nadporočnik.

Kdor je pred dvajsetimi leti odšel iz tedaj več ali manj varne Ljubljane na teren smodnik iskat in loviti partizanske krogle, je bil res pravi idealist. In tak je bil Viktor, ko je 1942. odšel med prvimi rezervnimi častniki za poveljnika posadke v Rovtah. Septembra 1943 je bil na Turjaku, po ustanovitvi domobranstva pa je bil imenovan za poveljnika šolske čete, pozneje za poveljnika čete v Logatcu in zatem v Stični.

Svoje gledanje na komunizem je Viktor Berlot obdržal do danes; tudi ga ni nič spremenil, zato mu tudi ni žal svoje takratne odločnosti. Če bi se kolo zgodovine danes povrnilo na leto 1942, bi bil Viktor prav gotovo spet na čelu odpornih Rovtarjev.

Ob jubileju mu iz srca velika vrsta prijateljev soborcev kliče: Veliko zdravih, srečnih let Bog ti daj še preživet!

...ec — Argentina

BIVŠI SLOVENSKI DOMOBRANEC — DRŽAVNI POSLANEC V BRAZILU

Vedno smo veseli, kadar zvemo, da se je kdo od naših borcev znašel in dosegel kako važno mesto. Zato bo tudi naslednja novica, ki jo je prinesla „Slovenska država“ 1. 12. 1962, za borce zanimiva.

Pri zadnjih volitvah v Brazilu, dne 7. oktobra t. l. za državne in federalne poslance je bil izvoljen tudi slovenski rojak, bivši častnik Slovenskega domobranstva g. *Miran Pirih*.

Med številnimi kandidati številnih strank je bil g. Pirih izvoljen za narodnega poslanca zvezne države Paraná. Kandidiral je na listi Brazilske delavske stranke (PTB), ki je sama postavila 15 kandidatov. Med prvimi je bil izvoljen naš rojak, bivši častnik Slovenskega domobranstva.

G. Pirih, ki je rodom iz Celja, je prišel v Brazil po zadnji svetovni vojni kot begunec. Naselil se je v državi Paraná in se posvetil marljivemu delu med brazilskim ljudstvom. Bil je eden izmed najuspešnejših beguncev ter kmalu postal lastnik velikih kavnih plantaž. Kot brazilski državljani pa je prosti čas porabil za tamkajšnje ljudstvo. Z njegovo veliko vnemo in vztrajnostjo je pomagal zidati nove šole in zavetišča za revne. Vso pazljivost je tudi posvetil izboljšanju splošnih življenjskih pogojev tamkajšnjega ljudstva. Nikdar pa ni pozabil opozarjati na nevarnost in nesrečo ki jo prinaša hinavski in lažnivi komunizem. Ker je poznal komunizem „prav od blizu“ mu je bilo lahko pobijati njegovo lažnivo propagando. S tem, da ga je brazilsko ljudstvo izvolilo za svojega predstavnika države Paraná, pa je najlepši dokaz in priznanje človekoljubnega in nesebičnega dela našega rojaka. Prav gotovo se vsi Slovenci v svobodnem svetu veselimo njegovega uspeha in mu želimo veliko sreče pri nadaljnjih podvigih.

Konzorcij Vestnika s ponosom prinaša gornje vrste v pozdrav in čestitanje soborcu Pirihi, da se mu tako vsaj v skromni meri zahvali za opravljeno delo: to namreč dokazuje, da je v soborcu Pirihi ostal živ duh borbe s komunisti.

Odpri srce, odpri roke...

Podpiranje naših invalidov in sirot je ena od bistvenih nalog bivših borcev. Ne smemo je zanemariti. Storiti je treba vse, da bodo dohodki v invalidski fond stalni, kajti le tako bomo sposobni zamašiti vsaj najvažnejše in najbolj občutljive vrzeli, ki zahtevajo našo materialno pomoč. Spomnimo se prijateljev, ki so z nami nekoč delili dobro in zlo, spomnimo, kako so oni bili pripravljeni dati vse za svojega soborca in dali so vse, tudi najdražje — svoje življenje. Med nami pa imamo žive mrlične, mnoge od njih v največjih stiskah. Odprimo svoje srce in žrtvuemo vsaj od časa do časa kako malenkost zanje. Mi smo svobodni in zdravi, za kar moramo biti Bogu hvaležni; in v zahvalo za vse, kar imamo, žrtvuemo vsaj malenkost. Naša pomoč in naše razumevanje daje trpinom nove volje do življenja in poguma, da vztrajajo tudi v najbolj kritičnih preizkušnjah.

Lahko bi zapisali veliko primerov, kako hvaležni so nam naši trpini za vsako stvar. Dejstvo, da živimo, da delamo skupaj in da mislimo na sirote pa je trpinom še v večjo tolažbo, kot materialna pomoč. Lahko bi citirali zahvalna pisma, iz vseh veje ta ista ideja, zahvala za moralno oporo. Poglejmo si danes vsaj enega. Takole piše:

„...Ne morete si misliti, kako smo veseli, da živite in da se še zanimате za to, da ne bo izumrl spomin na žalostne dogodke, ki so jih komunisti povzročili. Vse bi storili tudi mi, vse, kar bi mogli, da ne bo pogreznjeno v pozabo trpljenje in mučeniške smrti naših bratov, protikomunističnih borcev. Mi veliko ne moremo storiti, zato smo veseli v zavesti, da vsaj Vi, ki ste svobodni, živite in delate namesto nas in za nas...“

Socialni referent ZSPB

NOVE KNJIGE O PRETEKLOSTI

(Iz Glasa Slovenske kulturne akcije, Buenos Aires)

Kot petdeseta knjiga, torej neke vrste jubilejna, bo izšlo novo slovensko leposlovno delo, prvo delo novega, dozda še ne nastopajočega pisatelja Marka Kremžarja: *Sivi dnevi*. V lanskem Meddobju se je avtor predstavil javnosti s prvim pripovednim tekstom, vzetim že iz te zbirke, ki zdaj izhaja v celoti. *Sivi dnevi*: to so sivi dnevi domobrancev v zaporih sodišča na Miklošičevi cesti v Ljubljani prve tedne po vrnitvi domov v smrt. Zunanji opis tega okolja je pravzaprav podal v knjigi že p. Sodja v *Pred vrati pekla*. Kremžar pa mu ne sledi v opisovanju, temveč je njegovo oko obrnjeno navznoter. V duhovno problematiko jetnikov, ki po svoje doživljajo zapor in pričakovanje zadnje znane usode. Krem-

žarju je to notranje dogajanje vse: stene so samo priče notranjih tragedij, grozot in strahot pa duhovnih razmišljanj, obtožb in samoobtožb. Ni to zbirka črtic domobranskih pohodov, napadov, porazov in zmag, nič ni tu kronike vojskovanj, v njih ni junak domobranstvo, temveč samo domobranci, kot posamezniki, človek ob človeku, zaprt med stene, od katerega odpade vse, ostane mu samo še duša in pogled v oko z večnostjo. Tedaj dobe stvari, ki so bile nekoč malenkostne, spričo čakanja smrti nove perspektive, kar se razodene najbolj v pripovedovanju Zgodb na smrt obsojenih jetnikov. Črtice iz za zidov ljubljanske jetnišnice, kjer se je pisatelj nahajal kot vrnjeni domobranec, so pisane z ve-

liko umetnostjo, tako veliko, da se ti zdi resnično preprosta kot navadna zgodbica, ki bi jo lahko napisal kdorsizebodi. Pa ravno v tej preprostosti in varčevanju besed je Kremžarjeva čista epika. Nič izumetničenega, le jasnost, nazornost in globina misli, pa naravnost dramatični prijemi, taki, da se mi zdi, da bi Kremžar mogel biti dober dramatik. Skratka: te črtice so nov pogled v domobransko tragedijo v muke povetrinjskih dni, pa so obenem tudi odkritje novega pisatelja, od katerega pričakujemo še marsikaj.

Karel Mauser: Ljudje pod bičem. Trilogije prvi del. Čez 300 strani. Leta 1949 je Mauser že napisal to povest iz časa italijansko-nemške okupacije na Gorenjskem in v Ljubljani nekako l. 1942, o kateri sem nekoč napisal (Zbornik Svob. Slovenije 1956), da je Mauserjevo „najboljše delo z izredno globokim psihološkim razumevanjem ženskega srca in naravnost teološko fino razčlenjenostjo metafizičnih posledic moralnega pregreška“. Je tu problem dekletke Ančke, ko je idealna učiteljica za ceno nedolžnosti rešila iz italijanskega ujetništva svojega tovariša, pa ob tem zanosila tujerodni plod... Ta moralno duhovni problem glavne osebe same, potem pa njeno nihanje med dvema moškima, za katerega enega se je žrtvovala, in je med partizani ter je ne ljubi, in med drugim, ki jo obsoja načelno, ne da bi poznal njen položaj, ker se nahaja v internaciji, je že sam po sebi zanimiv. Poleg tega pa nam odkriva tudi vso prvo dobo naše okupacije. Povest je resda že izšla v dnevnem časopisu vsaj dvakrat (v

koroški Vera in dom in Ameriški domovini), pa ni še izšla knjižno. Sicer pa jo je Mauser za našo izdajo napisal povsem na novo in sicer tako, da je za osnovo drugima dvema deloma, s katerima sestavlja trilogijo iz naših let strahote 1941-1945. Ljudje pod bičem je kot trilogija že napisana in sta drugi in tretji del izšla v Ameriški domovini. Zanjela sta velik del bralcev, ki so v stotini pisem zahtevali ponatis. Ameriška Liga je bila pripravljena izdati roman v knjižni obliki, zastopniki Bojevalniške zveze so prosili pisatelja za založbo, toda Mauser je poklonil vse tri dele SKA, v „znak spoštovanja do njenega dela“. S tem ni postal samo mecen SKA (vse tri knjige bodo imele čez tisoč tiskanih strani), temveč je tudi omogočil SKA odpreti si pot med najširše plasti naše emigracije. Spričo tega prosimo in upamo, da nas pri naročbi na letošnje knjige, posebno pa pri naročanju na Mauserjev prvi roman iz trilogije, ki bo v celoti sledila prihodnje leto, podpreta tako Liga kakor Zveza bojevnikov, tako v ZDA kakor v Argentini in drugod. Je to dozdej prvi veliki tekst v pripovedni obliki o dogodkih med okupacijo, ki je končan (Kociprova tetralogija In svet se vrti naprej, še ni dozorela do druge knjige), in ki bo ogledalo tistih dni in spomenik našim žrtvam, pa naj so take, kot tragična učiteljica prvega dela, ali turjaški borci drugega in vetrinjski mučenci tretjega. Prepričani pa smo tudi, da ne bo slovenske družine, ki bi tega Mauserjevega, za SKA naravno prirejenega „velikega teksta“ ne imela na svoji knjižni polici.

FRANCETU PELKOTU V SPOMIN

Septembra 1962 je v Ljubljani umrl naš bivši borec, poročnik France Pelko. Nacistično-komunistične ječe so zrahljale njegove življenjske moči. V 52. letu starosti je zapustil to solzno dolino in se preselil v večnost.

Malo je protikomunističnih borcev iz novomeške okolice, Mirenske in št. Jernejske doline, ki bi ne poznali Franceta Pelkota. Kako bi ga tudi ne, saj je bil vseskozi aktiven delavec. France se je takoj ob pričetku okupacije pridružil onim, ki so začeli z organizacijo narodnega odpora proti okupatorju. Njegova aktivnost je bila tako močna, da je France že v samem početku komunistične OF postal njihova tarča. Komunisti so dobro vedeli, da v poštenem slovenskem in krščansko vzgojenem srcu Franceta Pelkota ni bilo in nikoli ne bo prostora za komunistične zvijače. France se komunističnih groženj ni ustrašil, ampak je delal dalje. Spomladi leta 1942 je v okolico Novega mesta prišel prvi slovenski ilegalni oddelek. France se je takoj pridružil onim, ki so zbirali material in vršili ostale priprave za organizacijo vojske. V njegovi delavnici na trgu so šivali vojaške kape, hlače, uniforme itd. Vse to največkrat zastonj, ker borci niso imeli s čim plačati. France se je za plačilo malo zmenil. Na vprašanje po dolgu, je največkrat odgovoril: „Se mar ne borimo vsi za svobodo naše domovine.“

Okoli Novega mesta, kjer sta operirala dva bataljona legije smrti, je bilo ustanovljenih zelo malo VS, toda kjer so bile ustanovljene, tam smo našli Franceta pri delu. Pomagal je organizirati postojanko v Šmihelu, v Mirni peči in pa v Beli cerkvi. Postojanki v Beli cerkvi je bil nekaj časa tudi sam za poveljnika. Ko se je postojanka v Beli cerkvi vključila v sestav 2. bataljona Legije smrti pod poveljstvom kapetana Milana Kranjca, je France odšel nazaj v mesto, da prevzame druge naloge.

Poleti leta 1943 je bilo v Novem mestu formirano posebno ilegalno zastopstvo, z nalogo, da pripravi vse potrebno za slučaj italijanske kapitulacije. Zopet najdemo našega Franceta pri tem delu. Pridno je zbiral orožje, ki so ga borci nosili iz terena v mesto, da bi se ob dani priliki formirala posebna novomeška četa v samem mestu. Navdušeno in vestno je France opravljal svojo nalogo in nestrpno je čakal, kdaj pride tisti trenutek, ko bo mogoče nastopiti z vsemi silami in pregnati z naše zemlje okupatorje — vso tujo navlako. Organizacija v Novem mestu ni bila lahka. Veliko navčnih meščanov je simpatiziralo s komunistično OF, s katero je italijansko vojaško poveljstvo skoro javno sodelovalo. Laški general Cerrutti, ki je poveljeval diviziji Isonzo, je iz Novega mesta pošiljal pogosto podpore komunističnim tolpom. Ta pomoč je bila izdatna, včasih po cele vagone hrane orožja in obleke.

Prišel je usodni september leta 1943. Vsi načrti organizacije v Novem

mestu so padli v vodo, kajti komunistično poveljstvo z majorjem Jonesom je bilo v tesni zvezi s Cerruttijem in od njega dobilo vso oporo in zagotovilo, da bodo Italijani zastražili protikomunistično vojsko in jo pri Soteski izročili komunističnim brigadam, ki so tam v zasedi čakale na plen. Razočaran se je France skupaj z nekaterimi drugimi civilisti pridružil naši vojski, ki se je končno prebila iz laškega obroča in odšla proti Gorjancem. Po težkem maršu, med bombami, se je France znašel na Zameškem, kjer je bil priča velike borbe in zmage nad partizani in tedaj tudi vstopil v novo formirajoče se domobranstvo. Kot domobranski poročnik se je udeleževal pohodov in borb za osvoboditev Novega mesta. Kasneje je France služil v novomeški udarni skupini in nazadnje kot poveljnik čete pri Sv. Trojici. Tu so ga Nemci aretirali in odvedli v kazensko taborišče v Dachau.

Konec vojne je za Franceta, kot za toliko drugih, pomenil začetek novega trpljenja in preganjanja. Repatriiran iz Dachaua se je znašel v krempljih komunističnih hijen. Pripeljali so ga v Novo mesto in ga vlačili po ulicah kot kako podivjano zver. Ponorela komunistična sodrga si je dala duška s tem, da je zasramovala ubogega Franceta, ga obmetavala z blatom in kamenjem in opljuvala. Sledil je novomeški sodni proces. France ni bil obsojen na smrt. Očividci trdijo, da mu je Dachau pomagal, da je namesto smrtné obsodbe dobil 20 let zapora. Komunisti so računali drugače, hoteli so Franceta uničiti počasi in tako so tudi storili. Ves bolan je po 10. letih zapora prišel iz komunističnih ječ. Kal bolezni pa je delala svoje in končno pred par meseci pretrgala življenjsko nit Franceta, boreca protikomunista. Tiho je ugasnil in odšel pred večnega Sodnika. Naj mu bo Vsemogočni milostljiv, saj samo on pozna vse njegovo trpljenje.

France, odšel si od nas in se pridružil tisočem naših pobitih borcev. Soborci v svobodnem svetu Te bomo ohranili v živem spominu; prosili bomo Vsemogočnega naj Ti bo milostljiv sodnik, Tvojim domačim pa tem potem izrekamo naše iskreno šoželje. France, naj Ti bo lahka slovenska zemljica, katero si tako ljubil.

Počivaj v miru!

^v DRUŠTVENE NOVICE

St. Catharines, Ont., Kanada. 1. decembra je priredila tukajšnja krajevna organizacija ZDSPB lepo uspelo zabavo v prenovljeni dvorani Slovenskega doma.

Udeležba je bila nad vse pričakovanje, zlasti še, ker je bil v tem tednu ves niagarski polotok v tako gosti megli, da je bil praktično ves promet ustavljen. Velike športne tekme v Torontu so sredi popoldneva

prekinili, ker se ni videlo ničesar več. V takem vremenu je mnogo ljudi ostalo, ker je policija opozarjala ljudi preko radia in televizije, naj se ne podajajo na pot.

Vse prireditve so bile odpovedane, le mi smo vztrajali pri svojem. Naši igravci („Triglav kvintet“ iz Toronto) so čisto upravičeno imeli pomisleke, da ne bi prišli igrati (80 milj daleč) in v takem vremenu, kdo bi se čudil?, vendar so se kljub temu odločili in premagali vse težave.

Proti pričakovanju so bili ob določenem času na mestu in dvorana je bila v naše veliko veselje zelo dobro zasedena. Da pa bo prišel na prireditev tudi predsednik ZSPB g. France Grum z gospo iz 90 milj oddaljenega Rochester-a, N. Y., je vsekakor višek požrtvovalnosti. (To je brez dvoma lep zgled tistim, ki so imeli zabavo pred nosom in bi lahko prišli peš, pa jih ni bilo.)

Poleg običajnih stvari na prireditvi je bilo na razpolago tudi pecivo, katerega so darovale naše družine, katerim naj bo tukaj izrečena zahvala. Prav tako iskrena hvala „Triglav kvintetu“ in vsem, ki so pomagali ali se zabave udeležili. Obenem pa že sedaj vabimo vse prijatelje, znance in protikomunistične borce, da se udeležijo naše zabave v soboto dne 20. aprila 1963, v istih prostorih Slovaškega doma na Page St. vokal Page in Weland Ave., od Queen Elizabeth ceste na Niagara Street-South, prva signalna luč levo) St. Catharines, Ont. „Triglav kvintet“ je že obljubil, da bo igral...

Pozdrav vsem in nasvidenje!

BORCI PIŠEJO

Gospod urednik!

Ni moj namen spuščati se po sedemnajstih letih, odkar se je končala vojna, v nesmiselne polemike. V Vestniku berem veliko „spominov, izjav, spisov“, v katerih nekateri prikazujejo dogodke, ki spadajo v zgodovino: „kako bi bilo, če bi bilo, ako bi bilo itd.“ Naj omenim izvleček spisa g. Riglerja v 4. številki, stran 65, letnik 1961: „Partizanstva pa verjetno sploh ne bi bilo, če bi se jugoslovanski vojski posrečilo organizirati gverilo.“ V 6. številki istega letnika pa je zapisano (str. 165): „Meni se pa zdi, da bi od leta 1941 naprej bilo pri nas bore malo miru četudi bi ostali pri paktu. Miru nam ne bi dali komunisti, ki bi delali isto, kar so delali med vojno.“

To sem označil za brezsmiselno. Ni pa bila to kritika, še manj nisem imel namena žaliti niti soditi. Gospoda Riglerja poznam, upam, da bo te besede vzel kot pojasnilo, ne kot žalitev.

Podobno sem naletel v članku g. dr. Kocipra šte. 7., leto 1962, kjer je polno inache „ako bi bilo, itd.“ K temu članku bi pripomnil tole: v vojaškem taborišču Forli, Italija je leta 1945 g. Vasiljević, bivši minister v Nedićevi vladi na nekem predavanju izjavil: „V borbi proti Titovim partizanom, za katerimi je stala Ruska armada, smo uporabljali taktiko umikanja, ker je obstojala prijateljska pogodba med Sovjetsko zvezo in kraljevino Jugoslavijo.“

Doslej tudi nisem nikjer zasledil pisanja o naporih za združitev vseh protikomunističnih sil v enotno organizacijo proti Titu v zadnjih mesecih vojne. Kolikor se spominjam, bom zapisal: v drugi polovici aprila 1945 so se sestali v Ilirski Bistrici na Primorskem general Damjanović kot predstavnik Draže Mihajlovića, za domobrance v takratni tkzv. Ljubljanski pokrajini general Rupnik in polkovnik Krenner, za domobrance na ozemlju Primorske polkovnik Kokalj, za hrvatske domobrance gen. Parac (ustaši se na povabilo za sodelovanje niso odzvali), za Ljotičevo oboroženo organizacijo Ljotić in general Mušicki, za srbske in bosanske člane četniških edinic, ki so že bile na ozemlju Primorske od jeseni 1944, vojvoda Djujić in vojvoda Jevđević. Cilj sestanka je bil: držati in izpopolniti črto Trst, Kras do Vipavske doline s člani srbskih dobrovoljcev in četniških odredov. Vipavsko dolino bi zasedli do Gorice ljubljanski domobranci, soško dolino primorski domobranci, vsi v sestavi jugoslovanske vojske v domovini. Ni točno znano, do kakšnih zaključkov je prišlo. To bi mogli od Slovencev pojasniti general Krenner ali general Prezelj, še živeča. (Za zadnjega mi ni znano ali je bil navzoč kot predstavnik Slovenske armade.) To ozemlje je bilo tudi zasedeno po članih srbske in slovenske armade za Jugoslavijo prej kot pa po edinicah mednarodnih Titovih brigad in 4. armade, katero so večinoma sestavljali Primorci, bivši italijanski vojaki. Zgodovina bo sodila Tita in njegovo komunistično Osvobodilno fronto kot glavna krivca, da smo izgubili Trst in Gorico!

Ko že omenjam Slovensko armado, naj omenim še tole: nikjer doslej nisem zasledil, da bi general Mihajlović v ravnogorskem programu razdelil jug. armado v tri krajevnim razmeram odgovarajočo armade — v slovensko, hrvatsko in srbsko v sklopu jug. armade z enotnim štabom. Ako je glede tega kaj več znanega, naj se napiše.

Gospod urednik! Toliko v pojasnilo. Pribijam pa, da ni moj namen kritizirati, soditi, še manj žaliti. Tudi želim, da bi sprejeli vsako kritiko v konstruktivnem smislu, to je, da kar napišemo, napišemo v dobri veri. To naj nas vodi naprej po načrtani poti, v tem moramo prednjačiti pred diriganim komunizmom. V smislu resnične demokracije in svobodnega izražanja bomo zmagali.

Prosim Vas, da ne objavite polnega imena, imam pač močne razloge. Lepo pozdravlja

J. Š. — Argentina

G. urednik!

Pod naslovom „Borci pišejo“ (Vestnik št. 8, 1962) mi g. Radivoj Rigler stavlja vprašanja in obenem citira par stavkov iz mojega dopisa: „Nekaj misli...“ v aprilski številki Vestnika istega leta.

Sicer mi polemika ni pri srcu, molčim pa tudi ne rad, kadar gre za potvarjanje dejstev, ali njih napačno tolmačenje. Tudi nimam nič proti temu, če kdo obračunava s svojimi neizvestimi sodelavci; ako pa istočasno obliva z vedrom gnojnice tiste, ki pri zakulisnih intrigah nismo imeli absolutno nobenega opravka in smo zanje delno zvedeli šele v emigraciji (doma o njih nismo imeli nobenega pojma), potem v takem slučaju mislim, da je treba udariti nazaj z mečem resnice. To mislim, da je dovolj jasen odgovor, zakaj sem napisal sporni dopis.

Kakor pisec sam trdi, ni bil med drugo svetovno vojno in revolucijo v domovini (Sloveniji) (resnici na ljubo je treba povedati, da mnogi, ki so bili doma, o revoluciji v Sloveniji nimajo kaj dosti pojma) in da pozna zgodovino iz tistih časov, ker se zanjo zanima...

Moje iskrene čestitke, g. Radivoj Rigler. Moja malenkost se do take trditve ne bi upala povzpeti, a se za zgodovino tedanje dobe tudi zanimam po svojih duševnih, časovnih in finančnih zmožnostih in ne glede na to, da sem bil celo revolucijo v Sloveniji, točnejše: v tedanji Ljubljanski pokrajini, od tega niti polne štiri mesece v zimi leta 1943-44 za bodečo žico in bunkerji v

ograjeni Ljubljani, ves ostali čas pa na deželi, ali če hočete v vojaškem izrazu: „na terenu“, kjer se je revolucija odigravala v vsej svoji goli stvarnosti.

Kar sem napisal in podčrtaval, je dejstvo, katerega ne mislim izpreminjati, kvečjemu dopolniti. Kakor sem napisal, tako ponavljam: Partizani (ne komunisti, kar v tistem času nismo istovetili eno z istim) so imeli v prvem momentu narod za seboj, ker so odklanjali kakršno koli Jugoslavijo...

To je dejstvo, mimo katerega ne smemo iti. Pobijali so vsako misel o bratski Jugoslaviji, kot o izkoriščevalnici Slovenije in slovenskega naroda. Propagirali so samostojno zedinjeno Slovenijo, oziroma suvereno Slovensko državo, v kateri nam ne bo gospodaril ne Dunaj, Rim, Berlin ali Beograd, v kateri ne bodo slovenski fantje služili vojsko po malaričnih južnih krajih, drugi pa naj bi se šopirili po Sloveniji. Čas je, da se otresemo tuje nadvlade in tistih, ki mislijo, da je Slovenec samo sposoben za tlačana, drugi pa za valpte in biriče... Da je čas, da se slovenski kmet reši svojih okovov, kakor so oni tedaj peli po naših vaseh: (to njihovo pesem so po „osvoboditvi“ prepovedali, ker se jo je oprijel obupani kmet.)

„Na gruntih še naših nam banke
sedijo,
iz žuljev krvavih nam pijejo kri.
Iz žuljev se naših pijavke redijo,
zaman, kmet, znojiš se in potiš.
Oj, čujte nas, mi smo prodani,
kmet, izpametuj se, spreglej!

Zdaj plug naj počiva, le vkup vsi
tlačani,
nabrusimo kose, zrel je klas,
V boj za svobodo življenja..."

(Ako mi g. Rigler ne verjame, naj vpraša tedanjega partizanskega propagandista in povojnega prosvetnega ministra L.R. Slovenije tovariša Osolnika.)

V tem smislu, torej z narodnega stališča in absolutno ne ideološkega so imeli narod za seboj. Vsa kdo, ki je hotel pokazati na ideološko ozadje O.F., je bil takoj imenovan za izdajalca, za katerega je bila samo ena kazen — smrt!

Prav v tem času, do prve polovice leta 1942, ko je bila O.F. v povojih, je uporabljala ta in podobna gesla. Istočasno je infiltrirala vse organizacije političnih strank in klik, športnih (naprednih in katoliških), izrazito verske organizacije, dalje samostane od redovnikov in redovnic do bivšega škofovega tajnika in sedanjega uradnega komunističnega zgodovinarja v Ljubljani, odpadlega duhovnika dr. Metoda Mikuža, do dr. Edgarja, ki je imel in vodil sijajne zveze za komunizem v Ljubljani, Zagrebu in od Rima do Berlina in celo do samega šefa celotnega Hitlerjevega gestapo — Himmlerja. (Gl. dr. Josip Edgar, Leopold-Lavov (rodом Hrvatski) — Kartuzija Pleterje in partizani 1941-1945. Spomini. Ljubljana 1953.) (Prvor kartuzijanskega samostana v Pleterjih na Dolenjskem, kateri je bil vso revolucijo najvažnejša in najzanesljivejša komunistična centrala v Sloveniji.), do navadnega hribovskega župnika, da je za njih

opravljaj vohunske, kurirske, terenske (zaupniške), obveščevalne posle: "...v vasi Drage, kjer nam je župnik — partizanski zaupnik — dal potrebne podatke." (Gl. Zice, morje in gozdovi... Ljubljana 1951 (Potočnik.). Resnica je grenka, za ozdravljenje pa nujna.

V mojem dopisu nikjer nisem trdil, da so partizani imeli narod za seboj samo zato (pod. moje), ker so odklanjali kakršno koli Jugoslavijo. Ta trditev je Vaša. Kdor bi se upal trditi, da so ga imeli radi svojega socialnega programa, bi trdil nekaj, kar ni res. Resnica pa je, da so bili najrevnejši predeli Slovenije (Dolenjska s Suho krajino) najbolj protikomunistično usmerjeni in da je O.F. imela v zakupu meščanstvo in bivšo slovensko kapitalistično buržuazijo, ki je podpirala obe strani poleg okupatorjev, za svoje umazane koristi. Prav iz te buržuazije je izšla elita komunističnih revolucionarjev. Proletariat je bil samo mehaničen robot teh rdečih inženirjev.

Z drugo besedo rečeno: Kot sem napisal, ponavljam danes in bom trdil vedno: Protikomunistična borba se je rodila iz komunističnega terorja, rodile so jo njih rekvizicije, likvidacije, mobilizacije in okupatorske represalije. Ni bila pa nikoli produkt pred in medvojnih strank in klik. Te si nimajo pravice lastiti zaslugo zanjo. Vaške straže in slovensko domobranstvo je bilo v večini kmetijska vojska in general Rupnik njen kralj — Matija Gubec. Kakor so Gubca vodili po zagrebških ulicah srednjeveški fevdalci in ga zasmehovali, kronali in

ubili, tako so rdeči fevdalci v našem stoletju naredili z gen. Rupnikom in njegovo vojsko.

Srednjeveški fevdalci so šli, kot bodo šli današnji, narod pa bo ostal in za svojo bičano zgodovino zapisal največji zločin v svoji stoletni borbi za obstoj.

Na Vaše drugo vprašanje o predvojnem manevru, Vam moram odgovoriti z: „Da“! Sam sem videl vojaka (Slovenec, rezervist, častnik ni bil), ki je visel med dvema tovarišema, ko so šli skozi vas. Med

tem pa je šla komora samo par sto metrov stran, po cesti, v kateri so bili tudi prazni vozovi, na nje pa niso prestili „zabušanta“... Vojak je v omenjenem stanju umrl nekako 10 km. pred Mačjim hribom. Kaj se je zgodilo s častnikom, mi ni znano. O dogodku časopisje ni poročalo.

Na Vaše vprašanje bi se dalo še dosti napisati, a smatram, da je že dovolj. S tem je tozadevna stvar za mene končana.

Z borčevskimi pozdravi!

F. S., Kanada

UREDNIKOV BUNKER

J. Š., Argentina — Pismo prejel. Iskrena hvala. Kot vidite, je glavni del objavljen. Prvi stavki so šli v arhiv, ker so preveč osebni in jih ni mogoče objaviti, kljub demokraciji, kajti le-ta včasih nalaga dolžno spoštovanje do imen in oseb, posebno še, ako gre za take primere, kakor ste jih v pismu navedli.

Dopisnikom, ki se niso podpisali s polnim imenom: konzorcij Vestnika želi, da bi zaradi vzgajanja med nami bili dopisi podpisani s polnim imenom. Zato je to pot nekaj dopisov počakalo, da se dopisniki izjavijo, ako pristanejo na objavo polnega imena. V res izrednih primerih, ko dopisnikovo ime ne sme priti v javnost iz varnostnih razlogov svojcev doma v „Ljudski demokratski republiki“, bo konzorcij pristal na objavo bodisi pod psevdonomom, bodisi anonimno.

Zaradi počitniškega obdobja na južnem koncu sveta so odn. bodo številke v januarju, februarju in marcu izšle šele proti koncu vsakega meseca. Z aprilom bomo poskušali priti na stari urnik in se ga držati do konca leta. Zato: kdor hoče poslati dopise npr. za junijsko številko, mora oddati na pošto izven Argentine najkasneje prve dni aprila, za julijsko maja itd. Upam, da ne bo preveč stavk, ki bi nam urnik pokvarile.

Septemberska številka bo predvsem posvečena žrtvam Turjaka in Grčaric. Zato pohitite z dopisi, slikami in članki. Čim prej je material v uredništvu, tem boljše številko je lahko pripraviti. Že v naprej vsem hvala lepa za sodelovanje!

F. S., Kanada — Prosil bi Vas, ako mi pošiljke pisem oštevilčite, da bom vedel, ako se kakšno pismo izgubi. Doslej poslani material bom uporabljal v številkah, ki so nekako obletniške za dogodke, ki jih popisujete. Poudarjam pa; da je precej dostavljene snovi bilo že temeljito obdelane v črnih bukvah in tudi V znamenju OF in bi zato prosil za sporočilo, kaj želite, da počaka.

Naslovna stran VESTNIKA predstavlja del zasnežene Gorenjske, s katero Vas bodo vedno vezale lepe slovenske pesmi izdane na ploščah VESNA.

45 rpm V —	401	Nebo žari	Vasovalci
E. P.	402	Na klancu sva se srečala	Bratci veseli vsi
	403	Dolenjski vozniki	Vasovalci
	404	Krjavej pri Obrščaku	SKA — Bratci veseli vsi
	405	Kmetič praznuje	Moulin Rouge
	406	Škrjanček poje, žvrgoli	Sestre Fink
	407	Fantje se zbirajo	Vasovalci
	408	Kristus je vstal	SPZ Gallus
	409	Imam tri ljubice	Vasovalci
	410	Ostal sem sam	Moulin Rouge
	411	Mlin	Mladinski zbor Gallusa
	412	Naš dedek	Bratci veseli vsi
	413	Kje so moje rožice	Slovenske mladenke
	414	Slovo v mesečini	Aemona Dancing
	415	Vipavska	SPZ Gallus
	416	Gasilska polka	Moulin Rouge
	417	Petnajst let	Mešana
	418	Na mostu	Bratci veseli vsi
	419	Minuli časi	SPZ Gallus
	420	Zvezda srebrna	Aemona Dancing
	421	šumi gozd	Slovenske mladenke
	422	Mladi vojak	Mejaši
	423	Noč božična	SPZ Gallus

Plošče dobite pri vseh zastopnikih JADRANA v Argentini, Avstraliji, Brazilu, Kanadi, Uruguayu, USA in Venezueli.

Po pošti pošilja

Jadrana S. R. L.

25. de Mayo 533/3 — Buenos Aires — Argentina

Correo
Argentino
Suc. 7

TARIFA REDUCIDA
Concesión No. 6830
22-I-1962

Propiedad Intelectual
N° 700070
Ramón Falcón 4158 Es. As.